

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศรณูช บุญไชยพิภพกรษ์ : ปัญหาและอุปสรรคของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือ ค.ศ. 1990-1994 (PROBLEMS OF AND OBSTACLES TO THE ESTABLISHMENT OF DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN JAPAN AND NORTH KOREA 1990-1994) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ไชยวัฒน์ คำชู, 125 หน้า. ISBN 974-635-625-9.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือ ในยุคหลังสงครามเย็น ช่วงปี ค.ศ. 1990-1994 โดยผู้เขียนอาศัย ทฤษฎีระบบเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้

จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกา อาศัยความเป็นประเทศมหาอำนาจ ที่โดดเด่นแต่เพียงผู้เดียวในโลก ยุคหลังสงครามเย็น และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดอย่างมากกับญี่ปุ่น เข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลต่อ กระบวนการเจรจาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือ ด้วยการกดดันให้ญี่ปุ่น นำเอาประเด็นปัญหานิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาดังกล่าว พร้อมกดดันให้ญี่ปุ่นวางเงื่อนไขให้เกาหลีเหนือลงนามกับองค์การพลังงานปรมาณูสากล หรือ ไอเออีเอ และยอมให้เจ้าหน้าที่ของไอเออีเอ เข้าตรวจสอบโรงงานนิวเคลียร์ที่ต้องสงสัย ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยอมสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีเหนือ ด้วยแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกา ทำให้ญี่ปุ่นจำต้องยอมกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวเข้าเป็นเงื่อนไขหลักในการเจรจา และทำให้ญี่ปุ่นต้องแสดงจุดยืนว่าจะไม่สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีเหนือ หากเกาหลีเหนือไม่ยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว แต่เกาหลีเหนือปฏิเสธที่จะทำตามเงื่อนไขนั้น จึงทำให้การเจรจาสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือต้องหยุดชะงัก และชะลอออกไปจนกว่า ปัญหาการพัฒนานิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือจะยุติลง

ในขณะเดียวกัน เกาหลีใต้ ก็อาศัยความสัมพันธ์ใกล้ชิด และการเป็นประเทศที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ความมั่นคงต่อญี่ปุ่น เข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลต่อการเจรจาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือเช่นกัน ทั้งนี้โดยรวมมือกับสหรัฐอเมริกาคัดค้านให้ญี่ปุ่นชั่งจูงและผลักดันให้เกาหลีเหนือยอมรับเงื่อนไขดังกล่าว รวมทั้งยุติโครงการพัฒนานิวเคลียร์ ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยอมสถาปนาความสัมพันธ์ด้วย นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังแสดงจุดยืนอย่างแข็งกร้าว ไม่ต้องการให้ญี่ปุ่นปรับความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ เกินหน้าไปกว่าการเจรจาปรับความสัมพันธ์ระหว่างสองเกาหลี ซึ่งท่าทีของเกาหลีใต้นี้ ทำให้ญี่ปุ่นต้องชะลอการสถาปนาความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือออกไป เพื่อรอดูความก้าวหน้าของการเจรจาปรับความสัมพันธ์ระหว่างสองเกาหลี ที่ยังไม่มีความคืบหน้า จนกว่าปัญหา นิวเคลียร์จะยุติลง

อย่างไรก็ดีปัญหาการเมืองภายในญี่ปุ่น ที่มี การเปลี่ยนรัฐบาลหลายครั้ง และความไม่เห็นพ้องต้องกัน ในกระบวนการเจรจาสถาปนาความสัมพันธ์ ภายในแต่ละรัฐบาลญี่ปุ่น รวมทั้งความไม่ลงรอยกันระหว่างฝ่ายญี่ปุ่นกับเกาหลีเหนือ โดยเฉพาะในประเด็นค่าปฏิกรรมสงคราม นับเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศทั้งสองในยุคหลังสงครามเย็นเช่นกัน แต่เป็นปัจจัยที่มีบทบาทน้อยกว่าบทบาทและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต ศรณูช บุญไชยพิภพกรษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม